

Eesti Kool

Eesti täienduskoolid paguluses, välja arvatud mõned erandid, ei kujuta endast koole tavalises mõttes. Peame neid vaatlema kui hädavajalikke vahendeid meie noorte kaasatõmbamiseks eestlusele. Eesti koolid ei ole sellepärast ainult õppeasutised, vaid samaaegselt rahvusliku kasvatuse keskused. Meie hajutatud ühiskonna puhul on koolil suur psühholoogiline tähtsus laste isiksuse kujundamisel. Lapsed, kes on sündinud ja elanud ainult muukeelses ümbruses, puutuvad täienduskoolides esmakordselt kokku suurema hulga eesti keelt kõnelevate poiste ja tüdrukutega. Mida rohkem eesti keelt kõnelevaid lapsi kohatakse eesti koolis, seda rohkem on lastel respekti ja huvi eesti keele ja eestluse vastu. Eriti tähtis on selline kokkupuute võimalus neile lastele, kes elavad kaugel suurtemaist eestlaste keskustest ja kellel selletõttu on kontakt eestlastega puudulik. Neile mõjuks kool kindlasti eesti keele tarvitamisel julgustavalt. Kodusel miljööl ja vanemate kaasabil on samuti suur tähtsus. Pean kindlasti soovitavaks ka tihedat koostööd teiste eesti noorte organisatsioonidega, nagu skandid, gaidid, kiriklikud pühapäevakoolid ja suvelaagrid, mis kõik etendavad tähtsat osa noorte kujundamisel. Kuna meil Hempsteadis, (New-Yorgist 25 miili väljas) on eestlaste väiksema keskuse kool, siis on minu ettekanne mõeldud peamiselt eesti koolide loomise ja alalhoidmise tiivistamiseks just väiksemates keskustes. Just sealt kostab hääli, et meil pole küllalt lapsi ega õpetajaid. Kaasmaalastel on tihti vale ettekujutus eesti koolist paguluses. Arvatakse, et kooli loomiseks on vaja suur hulk lapsi, täielik õpetajate kaader ja avarad kooliruumid. Peame lihtsalt kasutama olemasolevaid võimalusi. Tähtis on, et igas eestlaste keskusel, kus on ka vaid 6-7 last, saab ja tuleb luua eesti kool. Seda võib korraldada isegi mängu- või õpperingi nime all, kui sõna kool peaks lapsi ja vanemaid kohutama. Nagu iga eesti üritusega, nii on ka lood eesti koolidega: hea tahtmine, arusaamine kohustustest eesti rahva vastu ja väike eneseohverdamine on vajalikud, et

2

saavutada soovitud tagajärgi. Õpetajateks on muidugi sobivad elukutselised pedagoogid, kahjuks muutub aga nende leidmine aasta-aastalt raskemaks. Minu arvates võib olla õpetajaks iga keskkooli lõpetanud eestlane. Ideaalse lahenduse pakuvad selles osas lastevanemad, kuna nemad on kõige rohkem huvitatud lastest. Ei maksa aga kõrvale jätta ka noori meie gaidide ja skautide ridadest, kes alles hiljuti ise on välja kasvanud siinseist täienduskoolidest. Olen isiklikult koos töötanud paari noorega, kes on siin maal hariduse saanud, kuid kelle eesti keele oskus on küllaldane ja kes osutusid väga edukaks just lasteaia-ealiste rühmaga töötamisel.

Mis puutub kooliruumidesse, siis sobib selleks iga elutuba või kelder, olenevalt laste arvust. Klassisüsteemi asemel tuleb kasutada rühmasüsteemi. Näiteks meie koolis, kus praegu õpib 19 last, oleme jaotanud lapsed kolme rühma. I rühm koosneb 5-6-aastastest. Nende programm vastab umbes lasteaia töökavale. Lastele loetakse jutte. Esitatakse küsimusi ja antakse lastele võimalus väljendumiseks eesti keeles. Veel on noorimate rühma kavas eesti laulud ja mängud, piltide järgi jutustamine, joonistamine jne. Keele õpetamist püüame teostada pool-mängides. Eesti keele tähtede ja sõnade õppimiseks kasutame "välk kaarte" (flash cards). Lastele meeldib ka magneetiline tahvel, millel lapsed saavad üksikuist tähtedest moodustada sõnu.

II rühmas, kus on 7-aastased, alustame lugemise ja kirjutamise õpetamisega. Mängime ka mängu, mis on ühenduses eestikeelse sõnavara laiendamise ja lastel kergemaid luuletusi pähe õppida ja ergutame neid keskusteludes sõna võtma.

III rühmas, mis koosneb meil 8-11-aastastest, kes juba keskpäraselt eesti keelt loevad, harjutame võimalikult palju lugemist ja kirjutamist. Teeme etteütlusi ja õpime vähemas ulatuses grammatikat. Ka Eesti maateadus kuulub siia õppekavasse.

Koolipäeva lõpul laulame kõigi rühmadega ühiselt laule ja mängime mitmesuguseid mängu. Meie täienduskooli raames toimub ka rahvatantsu

õpetamine lastele.

Lastele meeldivaks "tuleprooviks" kujunevad jõulupuud, emadepäevad ja kevadpeod. Esinedes näidendeis või muus ettekandeis, kasvab lastes eesti keele kasutamisel enesekindlus ja vilumus.

Mis puutub laste kasvatamisesse ja distsipliini nõudmisesse koolis, siis tuleb siin teha teatavaid järeleandmisi. Pidagem meeles, et eesti kool kujutab endast siiski ühte lisakoormust lastele, mida nad poolvabatahtlikult on endale võtnud. Sellest seisukohast lähtudes, tuleb eesti keele õpetamine ja eesti ühiskonda kuulumine teha lastele nii huvitavaks ja meeldivaks kui vähegi võimalik. Liiga range kord koolis ja suur õppekava võivad muuta eesti kooli lastele vastumeelseks, millest omakorda võib välja kasvada negatiivne hoiak kõige suhtes, mis on ühenduses eestlusega.

Noorte kasvatamisel on eesti koolil, kui ka teistel noori õpetavail organisatsioonidel eriti delikaatne ülesanna: äratada lastes soovi eesti keele rääkimiseks ja eesti ühiskonda kuulumiseks, samal ajal aga mitte riivata lastes nende lojaalsust Ameerika kui nende sünnimaa vastu. Peame hoiduma laste ees igasugusest halvustavast või naeruvääristavast kriitikast siinse maa, valitsusvormi, või riigijuhtide, kui ka põhiliste ameerika kommete ja eluviiside suhtes. Ameerikas sündinud lapsed on õigusega uhked oma sünnimaale, ning eelpool mainitud taktipuudusega kaotame laste usalduse ja lugupidamise ja teeme samal ajal võimatuks lastele eestluse tutvustamise ja sisendamise.

Allan Pensa

Long Islandi Eesti Täienduskooli juhataja

U.S.A.